

Retalls d'una extensiva i sembla compartida reflexió sobre l'espai públic, en l'escenari actual de la globalització, la individualització la velocitat i la postmodernitat.

Diàleg “Elogi de l'espai públic” entre Josep Ramoneda, filòsof periodista i director del Centre de Cultura Contemporània de Barcelona i Joaquim Español, arquitecte, guanyador d'una Menció especial al 1r Premi Europeu de l'Espai Públic Urbà (2000). Figueres maig 2009

Apunts de Ramoneda:

Ramoneda distingia entre urbs (espais urbanitzats però que poca cosa en tenen de ciutat) i cívitas (l'espai públic és l'ànima de la ciutat).

Definia espai públic com el lloc on es pot fer ús públic de la raó, per tant una església no pot ser un espai públic doncs es fa un ús privat de la raó, així com una concentració dels SS sobre una plaça ho entenia com un segrest de l'espai públic. En aquest sentit un espai comercial es pot entendre com un espai públic doncs l'espai és privat, però la significació és pública al haver-hi ús públic de la raó, doncs l'accés es lliure independentment de classes socials, creences, nivells econòmics,... . A l'espai públic és on d'estableixen les relacions socials. És un espai d'interrelació.

Hi ha una tendència de pensament de que l'espai públic està deixant de ser necessari i desplaçat per un espai públic virtual a través de la xarxa.

El Raval funciona com a ciutat amb espai públic on hi conviven la gent gran amb els skaters, amb els que juguen a críquet,... i funciona. Són espais on encara és possible el "roce" i el contacte de diversitats.

Acaba comentant que l'element central de la convivència futura és el reconeixement de la diversitat i que la base de la nova ciutadania són les ciutats amb espai públic com element principal.

Apunts de Quim Español:

El seu discurs comença amb una frase títol: "La crisis de l'espai públic en les ciutats postmodernes". Fins ara les societats eren orgàniques, d'evolució molt lenta. La morfologia de la ciutat també era molt orgànica i d'evolució

lenta. En aquestes ciutats l'espai era molt important. Era un espai existencial. Les persones s'identificaven amb un espai físic reduït: la plaça, el poble, la ciutat. Amb cinquanta anys hem saltat a la postmodernitat. Els individus ja no es senten identificats en un lloc. Els espais públics deixen de ser lloc de relació social. Espai públic com a lloc de pas. Espai públic com a lloc de conflicte.

Els espais de les ciutats actuals han passat a ser "NO LLOCS". El "NO LLOC" no té identitat, és un espai de soledat, no els considerem com espais socials de relació. Els aeroports, els centres comercials són "NO LLOCS" on hi ha molta concurrencia pública però no relacions socials.

Parla d'un nou terme: glocal = global + local.

Acaba fent una reflexió sobre l'urbanisme democràtic, que defineix com a nefast perquè d'algun manera tothom en vol treure rendiment (polítics que no suporten les presons dels poders econòmics, petits propietaris que vénen el sòl...). A l'urbanisme és letal la participació ciutadana (Plaça Lesseps). Un últim apunt resum de la participació del públic i la reflexió conjunta amb els ponents que conclou que el moment actual és un escenari de transició cap a una nova societat on la desorientació és la protagonista. D'aquí la dificultat de dibuixar o transformar un espai públic en el marc de l'escenari actual.

Diàleg entre Santiago Cirugeda, arquitecte i artista, autor del projecte “Recetas Urbanas” i Ramon Parramon, director del projecte IDENSITAT, dedicat a la creació artística a l'espai públic.

Apunts:

Santiago explica com l'espai públic sí té una demanda social, però que moltes vegades aquesta no és escoltada per a les administracions perquè bé per pressions econòmiques bé per inèrcies de normatives que obstaculitzen la realització de convertir els espais públics en llocs útils per a les necessitats dels ciutadans, aquests espais es converteixen en buits de les ciutats alhora que les societats busquen altres mecanismes de relació per satisfer les seves necessitats.

Santiago Cirugeda proposa formes creatives per utilitzar l'espai públic

"A l'espai públic tot pot ocórrer. Existeix un dret legítim a utilitzar la ciutat que habitem i consumim"

"Les lleis de civisme ordenen i paralitzen formes espontànies d'utilitzar l'espai urbà i això comporta la pèrdua de creativitat. Improvisacions en l'ús del carrer, com succeeix en l'esport, permet als ciutadans trobar-se, comunicar-se i crear xarxes socials",

"M'he trobat amb veïns que necessitaven un pas zebra i van optar per pintar-lo ells mateixos; altres van dedicar-se una nit a pintar un carril bici a Madrid, encara que l'endemà el servei de l'ajuntament ja l'havia 'netejat'."

La Ciudad Genérica, Rem Koolhaas

Algunas veces, una ciudad antigua y singular, como Barcelona, acaba convirtiéndose en genérica por simplificar en exceso su identidad. Se convierte en transparente, como un logo. ...en la Ciudad Genérica los "momentos" individuales se distancian para crear un trance de experiencias estéticas casi desconocidas

La serenidad de la Ciudad Genérica se consigue con la eliminación del reino de lo público...

La Ciudad Genérica es solemnemente multirracial, ... No solo multiracial, sino también multicultural.

La Ciudad Genérica siempre está fundada por gente que está de viaje, lista para circular. Esto explica lo insultante de sus cimientos.

La originalidad de la Ciudad Genérica reside sencillamente en su rechazo a lo que no funciona... haciendo pedazos el idealismo a golpes de realismo... La Ciudad Genérica es todo lo que recuerda qué solía ser la ciudad. La Ciudad Genérica es la post-ciudad que está siendo preparada en el lugar de la ex ciudad.

La calle ha muerto. Este descubrimiento ha coincidido con un frenético intento por resucitarla.

Las torres ya no se encuentran juntas, se separan de manera que ya no interactúan. La densidad en soledad es el ideal. El trazado de la ciudad puede que sea indescifrable, defecuoso, pero eso no significa que no haya códigos; se debe simplemente a que nosotros desarrollamos una nueva ignorancia, una nueva ceguera.

Claramente hay una proliferación de comunidades — un zapping sociológico.

Siempre hay un departamento hipócrita, donde se preserva un mínimo del pasado.

La Ciudad Genérica representa la muerte definitiva del planeamiento... Como embriones titánicos amamantados por sus nodrizas, ciudades enteras surgen sobre infraestructuras coloniales de las que los opresores perdieron los mapas de ruta. Nadie sabe dónde, cómo, desde cuándo se usan los vertederos, la localización exacta de las líneas de teléfono, cuál fue la razón de la posición del centro, dónde terminan los ejes monumentales. Es la prueba de que hay infinitos márgenes ocultos, colosales reservas de negligencia, un perpetuo proceso orgánico de ajuste, un modelo de comportamiento; las expectativas cambian con la inteligencia biológica del instinto animal alerta. En esta apoteosis de la opción múltiple no será posible nunca más volver a reconstruir causa y efecto. Funciona — eso es todo.

Las cenizas del espacio público.

Carlos García Vázquez. a+t in common II.

La movilidad es un concepto abstracto que genera tránsitos, pero no lugares; es algo que pasa, pero no queda. ... la crisis del espacio público

... tres parecen ser los focos: el imperio de la movilidad, la obsesión por la seguridad y la lógica económica postindustrial... soberbia intuición ¿Es el espacio público incompatible con la lógica urbana contemporanea?

Para su existencia, el espacio público necesita, de un sentimiento de pertenencia social

... sociedad postmoderna, que se caracteriza por el agotamiento de los lazos sociales.

La condición postmoderna es incapaz de integrar a esta masa social crecientemente diversa y desigual. El desconocimiento del otro que induce a un individualismo exacerbado,, el desmantelamiento de las antiguas políticas de igualdad, y sobre todo el incremento de la violencia desatado por la polarización social, han provocado en la clase media norteamericana una generalizada intuición de amenaza que ha derivado en una auténtica obsesión por la seguridad. La víctima propiciatoria de este fenómeno vuelve a ser, una vez más, el espacio público. La obsesión por la seguridad ha convertido el espacio público en un espacio potencialmente peligroso. La respuesta urbana y arquitectónica.. reducir los fenómenos sociales en espacios cerrados bien vigilados.

La respuesta de Europa... El espacio público es indeslindable del pasado y del presente de la ciudad europea.

... en Berlín se ensayó una fórmula: la posibilidad de reconvertir el espacio tradicional en un espacio público adaptado a la actual lógica socioeconómica. Premisas: la accesibilidad, la seguridad, la financiación privada (el deseo de rentabilizar el espacio público se ha acabado normalizando. Fruto de estas tres premisas son dos los espacios públicos? ArKaden y el Forum Sony. Ambos... son espacios cerrados y perfectamente controlados ¿son verdaderos espacios públicos? ¿Son espacios de encuentro social? ¿Son espacios de libertad?. La mayoría de los berlineses los definiría como meros centros comerciales. Por su diversidad racial y cultural, la sociedad contemporánea es una sociedad esencialmente conflictiva. Las diferencias son extrañas, difíciles de entender, por lo que generan hostilidades.

Urbanidad y sociabilidad: escenarios y transformaciones.

Xavier González. a+t. In Common III.

La ciudad es un vasto terreno para el experimento y la comunicación.

En la partida de nacimiento de cualquier espacio público se da siempre una combinación de naturalidad, reflexión y espontaneidad y aunque la cultura local ocupe un lugar importante, son los usos los que le otorgan la vida, su contenido y sus estatus.

La red puede entenderse como prolongación directa aunque virtual del espacio público...

De modo que, mientras los espacios tradicionales de la ciudad componen un conjunto bajo control, estos nuevos lugares paralelos escapan a los métodos habituales de percepción, constituyen un enigma que debemos aprender a descifrar, una naturaleza casi hostil a explorar, un laberinto en el que nos debemos "perder..." como nos perdimos en un bosque".

Receptes "genèriques" per a un espai públic?

Fins ara era relativament fácil observar, entendre i comprendre un entorn i una societat, doncs coneixíem les seves dinàmiques i per tant les línies d'actuació eren previsibles.

Espai, lloc, identitat, turismificació, relacions socials, moments individuals, soledat, conflicte, no lloc, mobilitat, velocitat, espai virtual, seguretat, societat diversa i desigual, rentabilitat, local, global, glocal, privatització, transició...

La mutació cap a un nou model de dinamisme porta inalienable el desconeixement de les noves formes i relacions. Però la pròpia actuació davant un entorn amb desconeixement donarà vida a noves formes de relacions i per tant és tant vàlid com qualsevol actuació en un entorn amb coneixement.

